

1. søndag i fasten

Tid og sted: søndag d. 9. marts, Jerlev Kirke kl. 10.30

Salmevalg

754: Se, nu stiger solen

698: Kain, hvor er din bror?

367: Vi rækker vore hænder frem

368: Vintræ og grene og frugt hører sammen

42: I underværkers land jeg bor

Dette hellige evangelium skriver evangelisten

Lukas

Apostlene kom også i strid om, hvem af dem, der skulle regnes for den største. Da sagde han til dem: "Folkenes konger hersker over dem, og de, som udøver magt over dem, lader sig kalde velgørere. Sådan skal I ikke være; men den ældste blandt jer skal være som den yngste, og lederen som den, der

tjener. For hvem er størst: den, der sidder til bords, eller den, der tjener? Er det ikke den, der sidder til bords? Men jeg er iblandt jer som den, der tjener.

Jer er det, der er blevet hos mig under mine prøvelser, og ligesom min fader har overdraget mig Riget, overdrager jeg det til jer, for at I skal spise og drikke ved mit bord i mit rige, og I skal sidde på troner og dømme Israels tolv stammer.

Simon, Simon! Satan gjorde krav på jer for at sigte jer som hvede; men jeg bad for dig, for at din tro ikke skal svigte. Og når du engang vender om, så styrk dine brødre.”

Prædiken

”Og da har i rigdom vi drevet det vidt, når få har for meget og færre for lidt.”

Det var Grundtvig, der skrev disse ord i 1820 i sangen ”Langt højere bjerge”, og selvom ordene

måske skulle omformuleres en smule for at passe til en moderne dansk velfærdsstat, så ligger der den sandhed i citatet, at ligeværd er en stor rigdom. Det er en rigdom, der ikke kommer af sig selv, for vi er ikke ligefrem født med evnen til at glæde os over andres rigdom. Vi er i langt højere grad født med evnen til at misunde andres rigdom. Til at ville have, hvad de har. Derfor stræber vi efter de samme iPhones og tøjmærker eller efter de samme evner, og vi misunder de mennesker, der kan det, vi ikke selv er i stand til. Vi stræber efter rigdom, viden og popularitet, og vi stræber på en sådan måde, at vi helst skal gøre det en lille smule bedre end konkurrenterne – på hvert vores område – for det er nøglen til succes.

Når vi ser på samfundets præmisser, så er denne stræben ønskværdig, for den er med til at udvikle samfundet, den gør os klogere, den gør os i stand til at lære ting og udvikle teknologier, vi ind til for

ganske få generationer siden troede, var uopnåelige; og i sidste ende er denne stræben med til at gøre alle rigere, for jeg profiterer faktisk af, at min nabo er succesfuld. Men for de mellem menneskelige relationer er den stræben efter at være den bedste katastrofal, for konsekvensen af den stræben er ofte fjendskab, had og, som i Kains og Abels tilfælde, brodermord. Kain og Abel var menneskehedens første brødre, og som sådan kan vi forstå dem som arketyperiske brødre – altså som personer, hvis forhold siger noget helt centralt, om det at være brødre. De bringer deres offer til Gud, og Gud tager imod Abels offer, men ikke imod Kains. Og hvad sker der? Kain bliver skuffet, gal og misundelig. Kain går en tid rundt med en indebrændt vrede, der kommer af sin misundelse over for sin bror. For Kain vil helt essentielt set have det, som Abel har – nemlig Guds gunst, Guds opmærksomhed og Guds kærlighed.

Det vigtigste spørgsmål er naturligvis: Hvorfor vil Kain have, hvad Abel har? Og det nemmeste svar ville nok være, at det er fordi, Guds gunst, støtte og opmærksomhed altid må være bestræbelsesværdig for et menneske. Men Gud selv advarer Kain: ”Hvorfor er du vred, og hvorfor går du med sænket hoved?” Siger Gud til Kain, ”hvis du gør det gode, kan du se frit op, men hvis du ikke gør det gode, lurder synden ved døren. Den vil begære dig, men du skal herske over den.”

Gud siger grundlæggende til Kain, at han ikke skal bekymre sig om sit offer, men i stedet bestræbe sig på at gøre det gode. Så hvorfor er det, Kain ønsker det, som Abel har. Det er ganske enkelt fordi, at Abel har det.

Vi kender det fra små børns leg. Det mest interessante legetøj er altid det, den anden har. Hvis et barn er optaget af legen med en eller anden traktor eller dukke, så kan barnet, der sidder ved

siden af, blive så misundelig, at det forsøger at tage legetøjet fra barnet. Vi forsøger ofte at belære børnene om, at sådan må man ikke gøre. Vi mener, at det er forkert og uretfærdigt. Når et barn har fundet en leg og noget legetøj, som barnet er glad for, så skal et andet barn ikke komme og ødelægge legen.

Af og til sker det alligevel, at barnet, der ødelagde legen for det første barn, får legetøjet, eller får et stykke legetøj, der er helt identisk med den andens. Og hvad sker der så? Barnet mister interessen. For det, barnet måske i virkeligheden var mest optaget af, var det andet barns optagethed – selve legen, selve den magiske verden, som det andet barn besad. Barnet ønskede legetøjet, fordi det var det andet barns legetøj.

Ja, faktisk oplevede jeg det for ikke længe siden. To brødre legede, den ene ældre, den anden yngre. Mens den yngste bror endnu ikke helt har forstået

det der med, at han har ret til det, han leger med, så er den ældste brors forståelse meget klar på det område. Men den ældste bror bliver også misundelig. Så da den yngste var optaget af sin leg med en togvogn, følte den ældste, at *han* i stedet skulle lege med togvognen. Så han tog den fra den yngste for at lege. Den yngste var temmelig ligeglad. Han begyndte blot at lege med noget andet, der lå ved siden af. Og så gik der ikke lang tid, før togvognen var uinteressant for den ældste, og han kastede sig endnu en gang over den yngstes legetøj.

Det er det samme, Kain oplever med Abel. Det kaldes mimetisk begær. Og det er en af de mest ødelæggende egenskaber hos mennesket. Det er også en af de egenskaber, der fremelsker den største stræben i et menneske. Men en stræben, der altså ofte bliver en stræben på bekostning af et medmenneske.

Mimetisk begær afslører vores uselvstændighed. Mimetisk begær betyder, at vores begær i højere grad er rettet mod det andet menneskes position frem for dets egenskaber.

Og det sidder disciplene også en aften og strides om: Hvem af dem, skal regnes for den største. I den sammenhæng er det afgørende spørgsmål, hvem der er tættest på Jesus. Er det Kain eller Abel? Hvis offergave tager Jesus imod? Hvilken discipel nyder selveste vor Herres gunst? Hvem sidder til bords med ham?

Men Jesus taler til disciplene, som Gud talte til Kain: ”I skal ikke være som dem, der udøver deres magt og kalder sig velgørere. Det største menneske er det, der *kan* sidde til bords, og som dog tjener.”

Øvelsen for disciplene går ud på at stoppe forhandlingerne om, hvem der er den største og i stedet begynde at tjene hinanden. Jesus tager udgangspunkt i sig selv, der som den ”største”

iblandt dem, dog ikke er den, der sidder til bords og lader sig betjene af de andre, men som tjener disciplene, blandt andet ved at vaske deres fødder, når de har brug for det. Derfor vender Jesus op og ned på forestillingen om den ældste og den yngste samt lederen og tjeneren; for de forestillinger er med til at skabe et begær efter det, den anden har. Der er langt fra det ideelle verdensbillede, som Jesus igen og igen prædiker for folk, og som Jesus igen og igen skaber omkring sig, til den virkelighed, vi lever i. Og hvordan vi bedst forvalter den virkelighed, hvor vi ikke kan slippe af med jalousi, misundelse og mimetisk begær efter den andens rigdom og position, det er et spørgsmål om fortolkning. Men jeg er overbevist om, at en mere harmonisk verden også skaber en mere fredelig verden, hvor vi er mindre tilbøjelige til at slå vores brødre ihjel. For hvad der gælder på det

mellemmenneskelige plan, det gælder også på et storpolitisk plan.

”Og da har i rigdom vi drevet det vidt, når få har for meget og færre for lidt.”

Sådan sang man i 1968 i en kirke i Danmark, alt i mens verdens kirkeledere samledes til stormøde i Uppsala i Sverige for at tale om kirkernes enhed. Initiativet kom fra de vestlige kirker, og man havde mødtes regelmæssigt siden 1948. Men denne gang var tredje verdens kirkerne også inviteret, og det fik en stor indflydelse på mødet. For, som kirkerne fra den tredje verden sagde, det er vanskeligt at prædike fred, enhed og ligestilling, når verden fastholdes i ubalance af de vestlige magter. Det var et spørgsmål om troværdighed. Det argument var vanskeligt at argumentere imod, og derfor blev kirkernes engagement i verden fremover i stadig større grad præget af en vilje til at ændre ubalancen. Til at myndiggøre tredje verdens

landene og til at udvikle handelsmetoder, der giver nogle fair vilkår til det nederste led i fødekæden, nemlig bønderne i de lande.

Vi kan diskutere nytteværdien af det arbejde længe, men undersøgelser foretaget af Unicef peger på, at vi tager store skridt i retning af en verden, hvor færre mennesker sulter, og hvor flere har muligheden for at drage omsorg for andre. Så måske nytter det?

Svaret på Kains misundelse og begær efter det, der tilhører Abel, er ikke at udviske forskellene mellem Kain og Abel. Svaret er fællesskabet i Jesus Kristus – det fællesskab hvor vi er lige for Gud, og hvor vores ligeværdsfølelse derfor bliver en fornemmelse dybt inde i hvert eneste menneske; for vi ved, vi er elsket af Gud.